Veteli
hyvä asua • hyvä yrittää

16.11.2026 Sivistyslautakunta

Sisältö

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu 3
    1.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 3
    1.2. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma 3
    1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja Lapset puheeksi-keskustelu 3

2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet 4
    2.1. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet 4
    2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot 4
    2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua 5
    2.4. Arvoperusta 5
    2.5. Oppimiskäsitys 5
    2.6.Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus 6
    2.7.Laaja-alainen osaaminen 6

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri 6
    3.1.Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet 6
    3.2.Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt 9
    3.3. Yhteistyö varhaiskasvatuksessa 9

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen 10
    4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys 10
    4.2. Pedagoginen dokumentointi 10
    4.3. Monipuoliset työtavat 11
    4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä 11
    4.5. Oppimisen alueet 12
    4.6. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia 13

5. Lapsen tuki 13
    5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut 13
    5.2. Yhteistyö tuen aikana 14
    5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa 14
    5.4. Lapsen tuen arviointi 15
    5.5. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana 15
    5.6. Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista 15

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus 15

7. Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa 15
    7.1. Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen 15

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu

1.1.Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on varhaiskasvatuslain perusteella Opetuksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan varhaiskasvatusta suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan tämän määräyksen mukaisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhais-kasvatuslaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista.

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulujärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Varhaiskasvatus tukee ja täydentää kotien kasvatustehtävää ja vastaa omalta osaltaan lasten kehityksestä, oppimisesta ja hyvinvoinnista.

Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa koulutuksellinen tasa-arvo ja laatu sekä luoda yhdenvertaiset edellytyksen lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Ohjausjärjestelmän säädöspohjan muodostavat varhaiskasvatuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetukset ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatuksen järjestämisessä pystytään ottamaan huomioon muutokset ympäröivässä maailmassa ja vahvistamaan varhaiskasvatuksen tehtävää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja sitä suunnitellaan paikallisesti. Perusteissa määrätään varhaiskasvatuksen järjestämisestä sekä pedagogisista tavoitteista ja lapsen varhaiskasvatussuunnitelman sisällöistä.

1.2.Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Vetelin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma *(vasu)* laaditaan suomen kielellä ja hyväksytään sivistyslautakunnassa. Suunnitelma on luettavissa Daisyn ilmoitustaululta. Vetelin kunnan vasu noudattaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman rakennetta ja asioiden käsittelytapaa. Uuden toimintakauden käynnistyttyä laaditaan yhteistyössä koko henkilökunnan kanssa toimintasuunnitelma täydentämään vasua. Paikallista vasua arvioidaan ja päivitetään tarvittaessa henkilöstöä, huoltajia ja lapsia kuullen sekä osallistaen.

Liikunta, leikki, läheisyys ja luonto muovaavat Vetelin kunnan varhaiskasvatuksessa kokonaisuuden, jonka keskiössä on hyvinvoiva lapsi sekä hyvinvoivat varhaiskasvattajat. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoidossa.

1.3. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja Lapset puheeksi-keskustelu

Lapsen vasun rakenne pohjautuu valtakunnalliseen ohjeistukseen ja Vetelissä vasu tehdään sähköisesti suoraan Daisy-järjestelmään. Tarvittaessa vasua täydennetään lapsen lääkehoito- sekä tehostetun- tai erityisen tuen suunnitelmalla. **Lapsen vasukeskustelu pyritään käymään kolmen kuukauden kuluessa varhaiskasvatuksen aloituksesta.** Lapsen vasua arvioidaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Vuosittain ryhmään voidaan laatia lasten vasujen pohjalta ryhmävasu, joka ohjaa kasvattajia huomioimaan lasten yksilöllisiä tarpeita ryhmässä ja suuntaamaan ryhmän toimintaa pedagogisesti perustelluilla tavoilla. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen

järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä. Tiedonsiirron tavoitteena on turvata lapsen edun mukaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen.

Vasukeskustelun lisäksi tarjotaan varhaiskasvatuksen aloittavien lasten **Lapset puheeksi-keskustelua** *(LP-keskustelu)*. LP-keskustelu voidaan myös käydä huoltajien toiveesta, henkilöstön esityksen pohjalta tai perheiden elämän muutostilanteissa. Henkilökunta on koulutettu Lapset puheeksi -menetelmän käyttämiseen. Keskustelun avulla rakennetaan huoltajien, muiden lapsen elämän tärkeiden henkilöiden ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä. LP-työskentelyssä pyritään tukemaan lapsen hyvinvointia ja suotuisaa kehitystä sekä ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä. Työskentelyn konkreettinen päämäärä on lapsen sujuvan arjen turvaaminen kotona, varhaiskasvatuksessa ja vapaa-ajalla.

2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.1. Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, Varhaiskasvatuslakiin, päivähoidosta annettuun asetukseen, varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös osin säännöksiä sosiaalihuollosta, hallintolaista ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

- *on edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, terveyttä ja hyvinvointia, tukea oppimisen edellytyksiä ja elinikäistä oppimista, toteuttaa leikkiin ja kulttuuriin perustuvaa pedagogista toimintaa sekä varmistaa terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö,*
- *turvata lapsia kunnioittavat vuorovaikutussuhteet, antaa yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen,*
- *tukea kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä,*
- *tunnistaa yksilöllisen tuen tarve,*
- *kehittää yhteistyötaitoja ja eettistä vastuullisuutta ja*
- *varmistaa lapsen osallisuus sekä tehdä yhteistyötä vanhempien kanssa lapsen parhaaksi*

Vetelin varhaiskasvatuksessa huomioidaan seuraavat paikalliset suunnitelmat:

- Vetelin kuntastrategia
- Lasten ja nuorten maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma
- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma
- Kotoutumissuunnitelma

2.2. Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatus on osa Vetelin kunnan sivistystoimea ja kuuluu sivistyslautakunnan toimialaan. Varhaiskasvatuksessa lapsiryhmät muodostetaan toimintamuodoittain laki, asetukset, käytössä olevat tilat sekä lapsen etu huomioiden. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne ja kelpoisuusvaatimukset määritellään varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoidon yksiköissä. Eri toimintamuotojen välillä tehdään yhteistyötä suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin sekä koulutuksiin ja yhteisiin tapahtumiin liittyen. Kulttuuri- ja liikuntatapahtumia toteutetaan toimintakauden aikana yhdessä. Paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä kehitetään laadukasta varhaiskasvatusta erilaisissa toimintaympäristöissä, vastaten lasten ja perheiden erilaisiin

tarpeisiin. Vuorohoito on keskitetty päiväkotiin. Luontoryhmä 4–5-vuotiaille on toiminut päiväkoti Kivitaskussa syksystä 2024 alkaen.

2.3. Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Varhaiskasvatuksen aloittaminen on perheelle iso muutos ja siirtyminen tutusta ympäristöstä uuteen voi olla jännittävää ja tunteita herättävää. Tärkeää on arvostava kohtaaminen ja vuorovaikutus, perheen toiveiden kuuleminen ja lapsen edun mukaisten päätösten tekeminen. Tutustumiskäynneille varataan tarpeeksi aikaa ja niitä voi olla useampiakin perheen toiveiden mukaisesti. Lapsen siirtyessä kunnan sisällä ryhmästä toiseen, siirtyy lapsen vasu ja muut lasta koskevat tiedot Daisy-järjestelmässä uuden ryhmän tietokantaan.

2.4. Arvoperusta

Valtakunnallisten arvojen lisäksi Vetelin kunnan varhaiskasvatusta ohjaavat seuraavat arvot: leikki, liikunta, luonto ja läheisyys

Luovuus
Erilaisuus
Ilo
Kunnioitus
Kuunteleminen
Ihmettely

Lähellä
Ulkoilu
Osallisuus
Nautinto
Toiminnallisuus
Onnellisuus

Liike
Innostus
Ilmaisu
Kannustus
Uteliaisuus
Nähdyksi tuleminen
Touhukkuus
Arvostus

Lepo
Äly - tunneäly
Hellyys
Empatia
Itsetunto
Sallivuus
Ystävällisyys
Yhteistyö
Syli

2.5. Oppimiskäsitys

Oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla ja kaikissa ympäristöissä, siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu.

Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Lasten tulee saada oppimiseensa varhaiskasvattajilta ohjausta ja tukea. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana. Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

2.6. Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Varhaiskasvatuksen käytännön toiminnassa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat saumattoman kokonaisuuden, jossa lapset ja varhaiskasvattajat sekä ympäröivä yhteisö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Pedagoginen, suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toiminta edellyttävät henkilökunnalta ammatillista osaamista, jatkuvaa lasten havainnointia ja ajatusten ja tunteiden ymmärrystä. Varhaiskasvattajat toimivat yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaan. Kasvatus, opetus ja hoito painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa. Yhteistyö ja tiedon jakaminen lapsesta huoltajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Huoltajien asiantuntijuutta omasta lapsestaan halutaan korostaa.

2.7. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus, johon kuuluu kyky käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.
Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa jatkuen läpi elämän, Se vahvistuu vähitellen oppimisen polulla arjen toiminnoissa, vuorovaikutuksessa ja opiskelussa. Laaja-alainen osaaminen korostuu ympäröivän maailman nopeassa muutoksessa.
Vetelissä huoltajat ja henkilökunta ovat nostaneet erityisen huomion kohteeksi laaja-alaisen osaamisen alueelta ensimmäiset kolme kohtaa:

Ajattelu ja oppiminen
Lasten kanssa asioiden pohtiminen yhdessä, vältetään valmiiden vastausten tarjoamista ja opetellaan ratkaisukeskeistä ajattelua

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Harjoittelu päivittäisissä tilanteissa (mm. pukeminen, riisuminen, syöminen).

Osallistuminen ja vaikuttaminen
Lasten kuuleminen ja osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin; keskiössä lapsilähtöinen toiminta.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
Taito kuunnella, ymmärtää ja arvostaa erilaisia näkemyksiä, kyky reflektoida omia arvoja sekä taito ilmaista itseään eri tavoin, joka luo pohjaa turvalliselle vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille

Monilukutaito
Kyky tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia viestejä, tekstejä ja medioita.

Digitaalinen osaaminen
Digitaalisuuden ymmärtäminen ja taito käyttää digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä arjessa, oppimisessa ja vuorovaikutuksessa opettaa vastuullisuuteen, turvallisuuteen, mediakriittisyyteen sekä yhteisten sääntöjen opettelun.

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

3.1. Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatuksen johto ja henkilökunta sitoutuvat yhteisen toimintakulttuurin edistämiseen ja toteuttamiseen. Johdolla on keskeinen rooli suunnannäyttäjänä ja kehittäjänä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin edistämisessä. Tiedolla johtaminen on tärkeä osa kehittämistyötä ja se luo pohjaa toiminnan suuntaamiselle.

Vetelin varhaiskasvatuksessa korostetaan toimivan vuorovaikutuksen merkitystä niin lasten, heidän perheidensä kuin varhaiskasvattajien kesken. Lapsilla on oikeus toimivaan ja vuorovaikutteiseen ryhmään ja kehittämistyössä tulee aina huomioida lapsiryhmän tarpeet. Varhaiskasvattajien osaaminen tukee lasta ja hänen perhettään. Varhaiskasvattajien kouluttautumista arvostetaan. Kaikessa toiminnassa korostetaan osallisuutta, avointa vuorovaikutusta ja lapsilähtöisyyttä. Toimintakulttuuria edistetään positiivisen pedagogiikan, ratkaisukeskeisyyden ja TCM:n keinoin. Suunnittelu, kehittäminen ja arviointi muovautuvat osaksi arjen toimintaa ja vuoden kiertokulkua. Vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa nostetaan keskiöön arvojen mukainen toiminta ja ne painopisteet, joita henkilökunta sitoutuu vuosittain yhteisesti edistämään. Toimintasuunnitelma dokumentoidaan ja viedään tiedoksi sivistyslautakunnalle syyskauden käynnistyessä. Jokainen tiimi laatii tiimisopimuksen, jolla sovitaan ryhmän käytänteistä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä ”Opitaan yhdessä ja toisiltamme"

Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, kokemukset ja ajattelu muodostavat pohjan varhaiskasvatukselle. Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä tekemiseen ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista yrittämään ja oppimaan - myös erehdyksen kautta. Se tuo eteen sopivia haasteita ratkaistavaksi ja tukee jokaisen omia vahvuuksia.

Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tiimin pedagogiikasta, jonka toteuttamiseen ja arviointiin koko tiimi sitoutuu. Tiimi kokoontuu säännöllisesti tiimipalavereihin, joissa arvioidaan omaa toimintaa, nostetaan esille vahvuudet ja onnistumiset unohtamatta kehittämiskohteita.

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö ”Mahdollisuus kokeilla, erehtyä ja onnistua turvallisesti!"

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lapsen oppimista. Ohjattu leikki edistää lasten luovuutta ja aktiivisuutta, mutta lapsia kannustetaan omaehtoisen leikin rakentamiseen. Kannustavalla palautteella tuetaan lapsen itsetunnon ja vahvuuksien kehittymistä. Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Oppimiseen, leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö
Leikki on tärkeä osa lapsen päivää, jolle annetaan aikaa ja tilaa
Kasvattajan vuorovaikutteiset toimintatuokiot tukevat lapsen kehitystä ja oppimista
Luonto, liikunta ja digitaalisuus rikastuttavat lasten leikkiä
Leikki ei ole sidoksissa lapsen sukupuoleen; mahdollistetaan kaikille erilaiset leikit

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ”Olen arvokas, olen tärkeä juuri sellaisena kuin olen"
Lapsen osallisuus toiminnan suunnittelussa tukee vaikuttamisen taitoja. Kasvattaja tukee lapsen itsesäätelytaitoja sekä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Lapsen itsetunto rakentuu suhteessa toisiin ihmisiin, sen kehittymisessä kokemus yhdenvertaisuudesta on tärkeää. Lasten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtaaminen on tärkeää, jotta lapsen omat kehittyvät käsitykset oikeasta ja väärästä saavat vahvistusta.

Varhaiskasvattajina sitoudumme:

- vahvistamaan turvallisuuden tunnetta ryhmässä
- ennaltaehkäisemään ja puuttumaan kiusaamiseen

- tukemaan ystävyyssuhteiden muodostumista
- pienryhmätoimintaan ja
- rooliimme toiminnan mahdollistajina

Varhaiskasvattajien tavoitteet toiminnassa:

- lasten omat ideat ja mielenkiinnon kohteet auttavat lasta sitoutumaan toimintaan
- lapsen osallisuus ja huomioiminen yksilönä auttavat terveen itsetunnon kehittymisessä
- ryhmässä toimiminen opettaa lapsille sosiaalisia taitoja, toisen huomioimista ja arvostusta
- osallistuminen arjen askareisiin on tärkeää - tekemällä oppii
- hyviä tapoja harjoitellaan
- säännöt ja rajat ovat johdonmukaiset sekä perustellut
- lapsen kehitysvaihe ja taidot huomioidaan toiminnan suunnittelussa
- tutkivaa oppimista harjoitellaan lapsilähtöisesti

Ryhmät toteuttavat vuosittain kyselyn lapsille tärkeistä asioista. Leikki on lasten mielestä heille kaikkein tärkeintä varhaiskasvatuksessa. Eri vuodenaikoihin liittyvä tekeminen esim. lumiukon rakentaminen, luistelu ja mäenlasku on lapsille tärkeää. Lapset kokevat mielekkäänä mm. satujen lukemisen, askartelun, piirtämisen, jumppaamisen, ulkoilemisen, levon ja ruokailun.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus
" Toisen arvostus on tärkeä asia! - Lapset kasvavat yhdessä ja tottuvat toistensa erilaisuuteen"
Kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta tuetaan varhaiskasvatuksessa. Ryhmissä rikastetaan kaikkien lasten kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Tiimisopimuksessa kuvataan, miten ryhmässä esiintyvät kielet ja kulttuurit sekä uskonnot tehdään näkyväksi yhdessä suomalaisen kulttuurin kanssa sekä miten suomen kielen oppimista ja suomalaista kulttuuria tehdään tutuksi myös kaksi- tai monikielisille lapsille.

Kieleen, kulttuuriin ja uskontoon liittyvistä asioista keskustellaan perheiden kanssa ja pohditaan yhdessä sitä, miten perheiden kulttuuria ja kieltä voidaan tuoda esille arjessa. Tarvittaessa keskusteluissa on mahdollisuus käyttää tulkkia. Eri kulttuuritaustan omaavia perheitä kannustetaan tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja perinteisiin.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa
Ekologisuus, turvallisuus ja liikunnallisuus tukevat lapsen hyvinvointia ja kantavat hedelmää koko elämän kestävälle terveelliselle elämäntavalle. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä ohjaavia asiakirjoja ovat mm:

- Turvallisuussuunnitelmat
- Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Terveyttä ja iloa ruuasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus
- Käypähoitosuositukset

Lapsen hyvinvointia koskevissa asioissa kuullaan perhettä (mm. lepoon, ruokailuun, ja vaatetukseen liittyen). Moniammatillista yhteistyötä tehdään lapsen etu huomioon ottaen. Erilaisten taitojen harjoittelemisessa kasvattajan rooli on auttaa lasta tunteiden tunnistamisessa ja havaitsemisessa sekä itsesäätelyn taidoissa. Sosiaalisia taitoja lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja pääsee osaksi ryhmää ja leikkejä. Liikunta ja luonto ovat ympärivuotisesti osa varhaiskasvatuksen arkea.

3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatus kokonaisuudessaan on oppiva yhteisö, jossa lapset ja aikuiset oppivat toinen toisiltaan. Vetelin varhaiskasvatuksessa tavoitteena on kasvattaa ja kannustaa monipuoliseen leikkiin ja liikkumiseen erilaisissa oppimisympäristöissä. Leikin ja liikunnan merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle on merkityksellistä. Varhaiskasvatuksen tiloja käytetään joustavasti, niitä muunnellaan ja yhteisten tilojen käyttöä porrastetaan aikataulullisesti lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään ympäröivän luonnon hyödyntämiseen ja siellä tapahtuvaan monipuoliseen liikkumiseen. Välineistön tulee olla lapsille helposti saatavilla, käytettävissä ja löydettävissä. Oppimisympäristöinä hyödynnetään rakennetun ja luonnonmukaisen ympäristön lisäksi myös digitaalista oppimisympäristöä. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön valtakunnalliset digisuositukset huomioiden.

Pitkäkestoista ja omaehtoista leikkiä tuetaan. Henkilökunnan osallistuminen lasten leikkeihin tukee lasten leikkitaitojen kehittymistä. Henkilökunta tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä.

Vetelin varhaiskasvatuksen oppimisympäristöä rikastuttavat mm. uimahalli, urheilukenttä, liikuntakeskus, hiihtoladut, luistelukaukalo, kirkko, paloasema, kirjasto, leikkipuistot, lähimetsät ja -järvet, koulut, palveluasumisen yksiköt sekä paikalliset yritykset. Vetelin historiaan, kulttuuriin ja kotiseutuun tutustutaan monipuolisesti lasten ikätaso huomioiden.

3.3.Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Yhteistyö perheiden kanssa alkaa tutustumisesta varhaiskasvatukseen ja jatkuu tiiviinä läpi varhaiskasvatusvuosien. Yhteistyö perustuu luottamukseen ja arvostavaan kohtaamiseen. Hyvä ja toimiva yhteistyö tukee lapsen hyvinvointia. Yhteistyö huoltajien kanssa on päivittäistä mm. tuonti- ja hakutilanteissa. Vuosittain järjestetään vanhempainiltoja ja muita yhteisiä tapahtumia, joissa henkilökunta pääsee kohtaamaan vanhempia ja vanhemmat toisiaan. Huoltajien kanssa käydään vuosittain myös varhaiskasvatuskeskustelu. Tarvittaessa ja varhaiskasvatuksen alussa on mahdollisuus käydä myös LP-keskustelu.

Yhteistyön merkitys korostuu siirtymävaiheissa sekä perheen elämäntilanteiden muuttuessa. Tavoitteena on mahdollisimman joustava siirtymä ryhmästä toiseen ja varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö huolehtii siitä, että kaikki tarpeellinen tieto siirtyy ajantasaisesti lapsen yhtenäisen kasvupolun turvaamiseksi. Vuosittain perheet osallistuvat toimintakauden arviointiin mm. Vastaamalla sähköiseen kyselyyn, joka myös ohjaa tulevan toimintakauden suunnittelua.

Yhteistyö eri tahojen kanssa

Vetelin varhaiskasvatuksessa tehdään monipuolista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö tuo mielenkiintoisen ja rikastuttavan lisän oppimiseen ja tukee näin ollen varhaiskasvatuksen tavoitteita. Tiedonsiirtoon liittyvää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa toteutetaan tarvittaessa. Pyydettäessä lapsen viimeisin vasu toimitetaan lapsen uudelle kotipaikkakunnalle.

Varhaiskasvatuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä esiopetuksen kanssa, jotta esiopetukseen siirtyminen sujuisi mahdollisimman sujuvasti. Tulevat esikoululaiset tekevät mm. vierailukäyntejä eskariryhmään ja yhteisen metsäretken keväällä. Näin tuleva esiopettaja tulee myös lapsille tutuksi.

Tarpeen mukaan yhteistyötä tehdään myös kuraattorin ja erityisopettajan kanssa. Esiopetukseen siirtyvistä lapsista siirtyy opetuksen järjestämistä varten tarvittava tieto. Keväisin VEO järjestää tarvittaessa arviointi- ja tiedonsiirtopalaverin lapsista, joilla on tuen tarpeita.

korostetaan avoimuutta ja vuorovaikutusta, joustavaa tiedonkulkua
Järjestetään tarvittaessa verkostopalavereja, konsultoidaan tarvittaessa
pyydetään aina lupa huoltajalta, kun lapsen asioita käsitellään ulkopuolisten tahojen kanssa.

yhteistyökumppanit	Lapsen ja perheen tukena
esi- ja perusopetus, lukio / (tapahtumat, vierailut) kirjasto vapaa-aikatoimi/ liikuntakeskus ja uimahalli (uimakoulu, konsertit) ruoka- ja siivouspalvelut lasten kulttuurikeskus Lykky Vetelin seurakunta (muskarit ja joulukirkko) poliisi- palo- ja pelastustoimi (vierailut) paikalliset yritykset ja järjestöt	Lastenneuvola/ lapsen terveydentilan, kasvun ja kokonaiskehityksen seuranta Perheneuvola/ asiantuntija-apua perhe-elämän solmukohdissa Perhetukipalvelut/ lapsiperheiden arjen, jaksamisen, vanhemmuuden ja kasvatuksen haasteissa Kuntoutuspalvelut / esim. puhe-, toiminta ja fysioterapiat Kuulo- ja diabeteshoitaja

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.1. Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatuksen perusteisiin ja varhaiskasvatuslain tavoitteisiin. Toimintasuunnitelma laaditaan vuosittain, sitä arvioidaan.

Toimintaa ohjaavat asiakirjat

- varhaiskasvatuslaki ja asetukset
- valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma
- paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma (sivistyslautakunta päättää)
- vuosittain tehtävä toimintasuunnitelma (sivistyslautakuntaan tiedoksi)
- tiimisopimus
- ryhmävasu
- lasten vasut

4.2. Pedagoginen dokumentointi

Arjessa tapahtuva havainnointi on osa pedagogista dokumentointia, jonka pohjalta suunnitellaan varhaiskasvatuksen toimintaa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla saadaan monipuolista tietoa lapsen elämästä ja mahdollistetaan lapsen kuulluksi ja nähdyksi tuleminen. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään dokumentoinnissa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa.

Dokumenttien avulla lapsen kasvu ja oppiminen tulee siis näkyväksi niin lapselle kuin huoltajalle. Dokumentoinnin periaatteet kirjataan vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Dokumentointi tapahtuu esimerkiksi askartelujen, piirrosten, valokuvien, videoiden (digitaalisin

menetelmin) ja ryhmätöiden muodossa. Pedagogisten dokumenttien avulla tallennetaan lapsen kasvua ja kehitystä. Pedagogisen arvioinnin avulla voidaan havainnoida myös lapsen tuen tarvetta.

- ryhmän kasvattajilla on käytössään viestivihko, joka mahdollistaa sujuvan tiedonkulun
- dokumentoidaan lapsiryhmän toimintaa ja tuotoksia, joihin voidaan tutustua yhdessä ryhmän kanssa tai esimerkiksi vanhempainillassa
- valokuvataan toimintaa sekä lasten tekemiä töitä ja laitetaan niitä Vetelin varhaiskasvatuksen Instagramiin sekä huoltajille Seesaw-sovelluksen kautta (edellyttää huoltajan suostumusta).

4.3. Monipuoliset työtavat

Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Lapsella tulee olla mahdollisuus kokeilla uusia asioita turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä. Joidenkin asioiden opetteleminen vie aikaa enemmän kuin toisten, mutta yrityksen ja erehdyksen kautta jokainen oppii omalla tavallaan kasvun polullaan. On tärkeää, että lapselle annetaan aikaa ja tilaa tutkia, kokeilla ja oivaltaa asioita. Lasta tuetaan ja kannustetaan yrittämään erilaisin menetelmin.

Lapsia rohkaistaan ongelmanratkaisuun kyselemällä, ihmettelemällä ja päättelemällä asioita. Henkilöstöllä tulee olla herkkyyttä tunnistaa eri tilanteiden pedagogiset mahdollisuudet. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan sensitiivisen läsnäolon tärkeys, jonka kautta lapset opitaan tuntemaan ja heidän tarpeisiinsa opitaan vastaamaan. Tuntemisen kautta kehollisten ja sanattomien viestien ymmärtäminen helpottuu. Näitä taitoja lapset ja aikuisen harjoittelevat yhdessä. Lapsia tuetaan ja ohjataan osallisuuteen myös suunnittelussa, heidän edellytystensä mukaisesti.

Työtapoja ohjaavat:

- vuodenajat ja teemat
- pedagoginen viikkosuunnitelma
- lasten ikätaso ja kehitys
- mahdollisuus valita ja oppia uusia työtapoja
- pienryhmätoiminta osana arkea, yhteistyötä yli ryhmärajojen
- tarjolla erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja

4.4. Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikissä lapsi oppii, lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa. Leikki ei synny tyhjästä, se on kuvitteellista toimintaa, jonka aiheet löytyvät lapsen kokemuksista.

Kokemukset, jotka herättävät lapsissa tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta, virittävät leikkiin. Lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. Myös erilaiset pelit sekä digitaaliset välineet ja sovellukset tarjoavat niihin monenlaisia mahdollisuuksia. Leikillä varataan aikaa niin ulkona kuin sisällä ja leikin jatkuvuus mahdollistetaan. Lasten leikkiä tuetaan: luomalla erilaisia toiminta- ja leikkiympäristöjä, antamalla leikille aikaa, käyttämällä erilaisia oppimisympäristöjä luovasti ja joustavasti. Tehdään yhteistyötä ryhmien välillä vaihtamalla leluja ym. oppimisen välineitä sekä käydään leikkimässä myös muiden ryhmissä sovitusti.

4.5.Oppimisen alueet

Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi, varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Kielten rikas maailma
Varhaiskasvatuksen arkeen kuuluvat satu- ja loruhetket ja erilaiset kielelliset pelit leikit. Asioiden nimeämiseen kiinnitetään huomiota. Vuorovaikutustaitoja harjoitellaan positiivisen kautta sanoittaen erilaisia sosiaalisia tilanteita. Kirjastoyhteistyön kautta mahdollistuu runsaan lastenkirjallisuuden käytön hyödyntäminen. Lasten huoltajia kannustetaan hyödyntämään kirjastojen tarjoamia palveluita sekä lukemaan lapsilleen.

Ilmaisun monet muodot
Lapsille tuodaan tutuksi, niin musiikillisen, kuvallisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun eri muotoja (kokonaisvaltaisuus) ja kannustetaan heitä rohkeasti toteuttamaan itseään luovasti. Luovan ilmaisun välineet ovat lasten käytettävissä arjen toiminnassa ja leikissä. Tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään luovan ilmaisun välineenä.

Minä ja meidän yhteisömme
Vetelissä luonto ja liikunta on vahvasti esillä kunnan palveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Oppimisympäristön laajentaminen lähiympäristöön yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa on tärkeää. Ohjataan lapsia avoimeen, pohtivaan, toista kunnioittavaan ja suvaitsevaan vuorovaikutukseen.

Tutkin ja toimin ympäristössäni
Lasten matemaattisia valmiuksia ja hahmottamisen taitoja tuetaan toiminnallisesti leikkien ja pelien avulla. Lapsille opetetaan luonnon ja ympäristön kunnioittamista sekä vastuullisuutta lelujen ja muun materiaalin käytössä, Kestävä kehitys näkyy varhaiskasvatuksessa eri materiaalien kierrättämisessä ja niiden hyödyntämisessä.

Kasvan, liikun ja kehityn
Varhaiskasvatuksessa tuetaan terveellisiä elämäntapoja keskustellen huoltajien kanssa, mm. riittävästä levosta, terveellisestä ravinnosta, liikunnan sekä hyvien ihmissuhteiden vaikutuksesta hyvinvointiin. Lasten terveyttä, turvallisuutta ja mielen hyvinvointia tuetaan yhteistyössä huoltajien sekä muiden toimijoiden kanssa. Liikkuminen ja ulkoilu (liikunnan suositukset huomioidaan) ovat merkittävä osa varhaiskasvatuksen arkea.

Monipuolista ympäristöä hyödynnetään päivittäisessä liikkumisessa sekä ohjatusti että lapsen omaehtoisen liikkumisen mahdollistajana. Painopiste oppimisessa on toiminnallisuudessa ja liikunnallisuudessa. Liikuntavälineet ovat lasten käytettävissä arjen toiminnassa ja leikissä. Opetellaan myös yhdessä turvallista liikkumista liikenteessä. Lasten motorisia taitoja voidaan havainnoida Skidireili –lomakkeen ja ohjeiden avulla.

Ruokailussa huolehditaan viihtyvyydestä mm. myönteistä vuorovaikutusta ja keskustelukulttuuria tukemalla. Lapsia ohjataan terveellisiin ruokailutottumuksiin esim. lautasmallin avulla. Seurataan valtakunnallisia ruokasuosituksia. Myönteiset ruokailukokemukset ovat jokaisen lapsen oikeuksia. Harjoittelemme kauniita pöytätapoja yhdessä.

Mielen hyvinvointia tuetaan kiusaamisen ennaltaehkäisyllä, hyviä kaverisuhteita tukemalla sekä moninaisin välinein tunnetaitoja harjoittelemalla.

4.6.Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisöä myönteisellä tavalla rikastuttavana. Kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta.

Henkilöstön ja huoltajien keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä ja lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen. Suomen kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien.
Vetelissä varhaiskasvatusta tarjotaan suomen kielellä. Kotikielen merkitys kielen oppimiselle on tärkeää. Vuorovaikutuksessa samanikäisten lasten kanssa lapsi oppii käyttämään kieltä monipuolisesti. Kirjaston kokoelmista löytyy lastenkirjallisuutta eri kielillä. Lapsen vasu- keskustelussa käydään läpi vieras- ja monikielisen lapsen huoltajien kanssa mm. kieleen- ja kulttuuriin liittyviä asioita, jotka huomioidaan varhaiskasvatuksessa.

5. Lapsen tuki

5.1. Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet ja vastuut

Tuen järjestämisen ja toteuttamisen vastuut

Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsen tuen tarpeen ennaltaehkäisyä ja tuen järjestämistä varhaisessa vaiheessa lapsen tarpeiden mukaisesti. Henkilöstön tehtävänä on keskusteltava huoltajien kanssa heti asian havaittuaan. Yhteistyö lähtee aina liikkeelle lapsen vahvuuksien kartoittamisesta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO) vierailee säännöllisesti jokaisessa ryhmässä. Inkluusion mukaisesti lapsen tarvitsema kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään pääsääntöisesti lapsen ryhmässä. Lapsen tuen arvioinnin pohjana ovat säännöllinen havainnointi ja havaintojen kirjaaminen. Pienryhmätoiminta mahdollistaa tarkempien havaintojen tekemisen lapsesta ja näistä keskustellaan yhdessä huoltajien ja VEOn kanssa. Huoltajien havainnot ovat tärkeitä lapsen tuen tarpeiden arvioinnissa ja suunnittelussa. Lasta tuetaan myös itse arvioimaan omaa oppimistaan ikä- ja kehitystaso huomioiden.

Kun tuen tarve on havaittu, ryhmän henkilökunta ja esihenkilö tarkastelevat ryhmän toimintatapoja ja oppimisympäristöä sekä sen muokkaamisen tarvetta yhteistyössä VEOn kanssa. Esihenkilöt vastaavat tarvittaessa avustajapalveluista. Yhteistyössä terapeuttien ja kuntoutusohjaajien kanssa arvioidaan apuvälineiden tarve. Sosiaali- ja terveydenhuollon tai muiden asiantuntijoiden ohjausta ja konsultaatiota voidaan hyödyntää tuen järjestämisessä. Lapsella voi olla asiantuntijalausunto tuen tarpeesta jo hänen tullessaan varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa niistä tukitoimista ja apuvälineistä, joita lapsi tarvitsee osallistuessaan varhaiskasvatukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi: liikkumiseen ja muihin fyysisiin toimintoihin liittyvät järjestelyt tai lapsen kommunikaatioon, näköön, kuuloon liittyvät apuvälineet, kuten kommunikointia tukevat lelut, digitaaliset sovellukset, pelit tai äänikirjat.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitsema tuki ja tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Vasusta käyvät ilmi lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen liittyvät vastuut ja työnjako, tukitoimet sekä niiden toteuttamistapa ja arviointi.

5.2. Yhteistyö tuen aikana

Lapsen ja huoltajan kanssa tehtävä yhteistyö

Varhaiskasvatuksessa tuetaan mahdollisimman pysyviä vuorovaikutussuhteita lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Huoltajien kanssa tehdään luottamuksellista yhteistyötä, johon lapset osallistuvat tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitystasoonsa sopivalla tavalla. Perheen kanssa sovitaan palavereihin kutsuttavat muut yhteistyötahot.

Monialainen yhteistyö

Varhaiskasvatuslaki velvoittaa kuntaa tekemään lapsen tarpeen mukaan yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollosta vastaavien tahojen kanssa lapsen tarvitseman tuen ja palvelujen kokonaisuuden arvioimiseksi, suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi. Kun lapsi on varhaiskasvatuksessa, hän on varhaiskasvatuslain mukaan oikeutettu saamaan kehityksensä ja hyvinvointinsa tueksi sosiaali- ja terveydenhuollon tukitoimia ja palveluja.

5.3. Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

Yleinen tuki - Kuuluu kaikille varhaiskasvatuksen lapsille. Muodostuu yksittäisistä tukimuodoista. Toteutuu osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa, mikä kuuluu kaikkeen varhaiskasvatuksen toimintaan esim. ruokailu, ulkoiluleikki ja siirtymätilanteet. Yleisen tuen antaminen on kaikkien kasvatusvastuussa olevien tehtävä.

Tehostettu tuki - Muodostuu säännöllisistä ja samanaikaisesti toteutettavista useista tukimuodoista. Perustuu varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatioon sekä monialaisen yhteistyön hyödyntämistä. Tehdään hallintopäätös.

Erityinen tuki - Yksilöllisesti suunniteltu tuki. Lapsi tarvitsee tukea merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeen takia. Tuki muodostuu useasta tukimuodosta, on jatkuvaa ja kokoaikaista. Lapsi tarvitsee henkilökohtaista apua. Tuki perustuu monialaiseen yhteistyöhön, jossa huoltajat ovat mukana. Tehdään hallintopäätös.

Pedagogiset tuen muodot:

- **Toiminnan eriyttäminen:** Ryhmän toimintaa, tiloja ja materiaaleja muunnellaan vastaamaan lapsen kykyjä.
- **Pienryhmätoiminta:** Lapsi toimii osan päivästä pienemmässä ryhmässä, jotta keskittyminen ja vuorovaikutus helpottuvat.
- **Kuvallinen tuki ja kommunikaatiomenetelmät:** Arjessa käytetään apuna visuaalisia päiväjärjestyksiä, tukiviittomia tai kuvakommunikaatiota

Rakenteelliset tuen muodot:

- **Avustajapalvelut ja tulkitseminen:** Lapselle voidaan osoittaa henkilökohtainen tai ryhmäkohtainen avustaja päivittäisiin toimiin ja oppimiseen.
- **Ryhmäkoon pienentäminen:** Lapsiryhmän kokonaismäärää pienennetään, jotta pedagoginen ja fyysinen ympäristö on rauhallisempi.
- **Erikoiskalusteet ja apuvälineet:** Fyysiseen liikkumiseen, istumiseen tai aistien toimintaan liittyvien apuvälineiden järjestäminen

Hoidolliset tuen muodot:

- **Erityishoito ja huolenpito:** Tuki liittyy esimerkiksi pitkäaikaissairauden hoitoon (lääkehoitosuunnitelma) tai lapsen päivittäisiin perustoimintoihin (ruokailu, pukeutuminen, lepo)

5.4. Lapsen tuen arviointi

Tuen tarpeen arviointi on jatkuva prosessi. Lapsen ryhmän henkilöstö arvioi lasta yksilönä ryhmässä, kirjaa tarvittaessa havaintoja ja keskustelee näistä huoltajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä tarvittaessa myös muiden lapsen toimijoiden kanssa arjessa säännöllisesti. Lapsen tukeen liittyviä tarpeita tulee arvioida vähintään kerran vuodessa.

5.5. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen tarvitsema tuki eli tuen taso, muodot ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja/tai VEO yhteistyössä muun henkilöstön, huoltajien kanssa.

5.6. Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista

Kolmiportaisen tuen malli mahdollistaa lapsen oikeutta saada tukea oikea-aikaisesti, oikean tasaisena ja joustavasti tarvittavan ajan. Kaikki lapset voivat täysimääräisesti osallistua varhaiskasvatukseen omista lähtökohdista. Jos lapsen tuen tarve lisääntyy, tuki on intensiivisempää. Varhaiskasvatuksessa tuki perustuu tiimin ja veo:n yhteiseen havainnointiin arjen erilaisissa tilanteissa sekä oppimisympäristön arviointiin ja suunnitteluun.

Lapsen vasuun kirjataan vasukeskustelun pohjalta tuen muoto (tehostettu/erityinen), tuen tarve, mahdollinen moniammatillinen yhteistyö sekä vastuut ja seuranta. Ennen päätöksen tekemistä sivistysjohtaja kuulee kirjallisesti huoltajaa/huoltajia, jonka jälkeen hän tekee Daisy-ohjelmassa tuesta valituskelpoisen hallintopäätöksen. Päätös liitetään lapsen vasuun, josta se näkyy myös huoltajille. Mikäli tuen tarve poistuu tai muuttuu, tulee tästä tehdä uusi hallintopäätös.

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Kaikessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja perusteissa varhaiskasvatukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta. Vetelin kunnassa ei järjestetä vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

7. Arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

7.1. Pedagogisen toiminnan arviointi ja kehittäminen

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason Karvin Varda –tiedonkeruun sekä järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötason näkökulmista.

Meillä sovitut käytännöt:

- ryhmä- tai yksikkökohtaiset iltapalaverit 1krt/kk (voi olla myös esim. koulutusilta, vanhempainilta, joulu- tai kevätjuhla)

- päivätiimipalaverit 2krt/ kk ja pedatiimi päiväkodilla 2 krt/kk
- varhaiskasvatuksen yhteinen suunnittelu- ja koulutuspäivä syksyllä
- varhaiskasvatuksen yhteinen arviointi- ja kehittämispäivä keväällä
- oma tai alueellinen varhaiskasvatuksen koulutuspäivä mahdollisuuksien mukaan
- henkilökohtainen onnistumiskeskustelu esihenkilön kanssa vuosittain

Lapsilta, huoltajilta ja muilta yhteistyötahoilta saatua palautetta hyödynnetään laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa.